

ตอนที่ 6

3.6 “ในกลวงป่าตาล มีศาลาสองอัน อันหนึ่งชื่อศาลาพระมาศ อันหนึ่งชื่อพุทธศาลา ขะदारหินน้อมนึ่งศิลาบาตร สถาบกไว้หนึ่ จึงทงหลายเห็น”

ข้อความระหว่างบรรทัดที่ 25-27 นี้ แสดงให้เห็นว่าในภายในคงตาลของพ่อขุนรามคำแหงสมัยนั้น เป็นศูนย์รวมมีอกันระหว่างพุทธจักรและอาณาจักร โดยเป็นที่ประชุมพิธีกรรมของอุบาสกอุบาสิกา อันได้แก่ข้าราชการบริพาร ลูกเจ้าลูกขุน ตลอดจนไพร่ฟ้าประชาชนผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ทั้งเป็นที่พ่อขุนรามคำแหงใช้เป็นี่ประชุมลูกเจ้าลูกขุน ตลอดจนไพร่ฟ้าประชาชนซึ่งเป็นลูกเมืองของพระองค์ เพื่อให้ถือบ้านถือเมืองตั้งกล่าวแล้ว

ข้อที่นำศึกษาในตอนนี้ คือ กลวง-อันหนึ่ง-ศาลาพระมาศ-พุทธศาลา-นึ่-มณังศิลาบาตร-สถาบก-หนึ่-จิง-ทงหลาย.

(1) กลวง หมายความว่า ภายใน คำนี้ยังมี ใช้พูดกันอยู่ทางภาคอีสานจนบัดนี้ เช่นว่า “กลวงบ้านกลวงเขื่อน” คือภายในบ้านภายในเรือน และในเรื่องภักษนาม (ลานที่ 15) ว่า

แต่นัยาก็ สะเทินออกกลัน กลวงมโนคิดคั่ง
ม่างม่างหน้า ญิงใช้ลวดลา.

และในเรื่องท้าวฮุ่ง (หน้า 30) ว่า

คอกนึ่งหอมอ่อนเพียง ในทรวง
แฉกเคือกแดแฉกดวง เกือก
คอกนึ่งย้อมเป็นกลวง สระมาศ
ใครอาจลงลอยซัง จึงได้เซยชม.

(2) อันหนึ่ง น่าจะให้คำอ่านว่า อันนึ่ง ตั้งกล่าวแล้วในข้อ 1.10 (3).

(3) ศาลาพระมาศ เข้าใจว่าศาลาลงนี้จะเป็นที่ประทับหรือพลับพลาของพ่อขุนรามคำแหง ในวันที่เสด็จไปประทับในป่าตาล.

(4) พุทธศาลา เข้าใจว่าศาลาลงนี้จะเป็นศาลาพักสงฆ์ และเป็นี่ประชุมทำบุญของอุบาสกอุบาสิกา อย่างศาลาการเปรียญในบัดนี้.

(5) นี้ น่าจะให้คำอ่านว่า หนึ ให้ตรงกับที่ปรากฏในคำจารึก ซึ่งคำ หนึ ใน
ที่นี้ มีความหมายอย่าง นี้ ในปัจจุบัน.

(6) มนังศิลาบาตร ชื่อชะকারหินนี้มีความหมายอย่างไร น่าจะได้พิจารณา
กันต่อไป

มีทางที่น่าจะเป็นไปได้ทางหนึ่ง คือ ว่าคามรูปศัพท์ มนัง แปลว่า ใจ ศิลาบาตร
แปลว่า ชะকারหิน หรือแผ่นหิน เมื่อรวมเป็นคำเดียวกันว่า มนังศิลาบาตร ก็น่าจะแปลว่า
ชะকারหิน หรือแผ่นหิน เป็นที่รวมจิตใจ อันหมายความว่า เป็นศูนย์รวมมีระหว่างพุทธ
จักรและอาณาจักร เพราะใช้ประโยชน์เป็นทั้งธรรมาสน์และราชบัลลังก์ตั้งกล่าวแล้ว ชื่อนี้ต่อ
มามีการเขียนการพุกพลาตไปเป็น มนังคศิลาบาตร ก็มี.

(7) สถาปถ หมายความว่า สถาปนาไว้, ตั้งไว้, วางไว้.

(8) หนึ เป็นคำนิยมคุณศัพท์ หมายความว่า นี้ มิได้เป็นคำนามอันหมายถึง
หนึสิน คำนี้ทางภาคอีสานยังใช้พูดกันอยู่จนบัดนี้ แต่ออกเสียงเป็น หนึ เช่น เขื่อนผม
อยู่หนึ=บ้านผมอยู่หนึ และในวรรณคดีก็มีใช้เช่นเดียวกัน อย่างว่า

ชอบที่ ภูวนาท้าว ให้กล่าวคำแคลน หนึแล้ว
ว่าจัก ลงทานทาว แต่ไกลทางต้อน
กลัวท้อ เทล่งแล้ว เลยแดนถึงที่ เขาพี่
ฮู้ว่า เจ้าจวบฮ้อน หลายชั้นไซ้ประมาณ.

(ท้าวฮุ่ง. หน้า 85)

(9) จิง น่าจะให้คำอ่านว่า จิง หรือ จิง ตั้งกล่าวแล้วในข้อ 1.2 (18).

(10) ทั้งหลาย น่าจะให้คำอ่านว่า ทั้งหลาย ตั้งกล่าวแล้วในข้อ 1.4 (3).